

Bilim ve Teknik dergisi, yayın hayatına Ekim 1967'de başladı. Kırk yıldan uzun süredir bilim ve teknoloji meraklılarının başlıca kaynağı olan dergimizin arşivinin büyük bir bilgi hazinesi olduğunu söyleyebiliriz. Derginin eski sayılarını karıştırmak bilim ve teknolojinin bu süreçte kat ettiği yolu görmemizi sağlıyor. İşin ilginç yanı, gelişmelerin bir kısmının o yıllarda öngörülenden çok daha hızlı, bir kısmınmsa çok daha yavaş, hatta hiç gerçekleşmemiş olması.

İşte kırk yıl içinde gerçekleşen gelişmeleri, bu köşede Bilim ve Teknik dergisi göziünden bakarak hatırlayacağız. Buna yönelik olarak, her ay derginin kırk yıl önceki sayısında yayımlanmış konulardan seçmeler yapacağız.

Ocak 1970

Bilim ve Teknik'in Ocak 1970 sayısının kapak konusu "Yanardağlar". Bu ayki köşemizde dergide yayımlanan iki konuya değineceğiz: "Avrupa ile Asya'yı Birleştiren Köprü" ve "Yarı-iletkenlerin Son Zaferi: Eskimeyen Lamba". Bu yazıların yanı sıra dikkati çeken bazı başlıklar şöyle: Ay ve İnsan, Geceleri Gökyüzü Neden Karanlıktır, Ay Taşları Yeryüzündekilere Benzemiyor ve Girit Adası'ndaki Atlantid.

Avrupa ile Asya'yı Birleştiren Köprü

Bu yazıda, yapımına 1970 yılında başlanan Boğaziçi Köprüsü'nün neden gerekli olduğu, köprü'nün yer seçimi ve özellikleriyle ilgili bilgiler veriliyor. Yazı bir Alman dergisi olan Hobby'deki bir makaleden derlenmiş.

Yazıdan bazı bölümler şöyle:

"Avrupa vapuru iskelesinde korkunç derecede çoğalan kuyruklar ve İstanbul'un -hiç olmazsa Orta Avrupalılar'ın ölçüsünde- öldürücü trafiği karşısında Boğaziçi'nin iki tarafını (ki böylece Avrupa ile Asya'yı) birleştirecek bir köprü'nün neden şimdiye kadar yapılmadığı, otomobilli her turistin aklına gelen bir sorudur..."

"İstanbul'un motorlu taşıtlarının % 90'ı meşhur dolmuşlardır. Bunlar, içerisine tam doluncaya kadar yolcu alan, daima gidip gelen ve şöförlerinin kadere büyük bir güven bağlayarak her türlü trafik kurallarını hiçe saydığı otomobillerdir."

"Transit trafiği için bugün İstanbul son derece büyük bir engel teşkil etmektedir. (İstanbul'un içinden öteki yakaya geçmek 1,5 ile 3 saat arası sürmektedir.) ... Nüfusun büyük bir hızla artması ve Anadolu'ya geçen otomobilli turistlerin sayısının gittikçe çoğalmasının yanı sıra, köprü'nün yapılmasını zorunlu kılan bir üçüncü faktör de Büyük İstanbul çevresinin büyük ölçüde sanayileşmesidir. Özellikle Asya yakasında büyük hızla çoğalan nüfus, şehir nüfusunun ağırlık merkezinin yerini değiştirmiştir. Bugün İstanbul nüfusunun % 20'si Anadolu tarafında yaşamaktadır, ki bu 1985'te % 40 olacaktır."

"Açıklığı 1074 metre olacak olan Boğaz Köprüsü (söylendiğine göre asıl adı 1973'te işletmeye açıldığı zaman kesin olarak ilan edilecektir) Avrupa'da mevcut bütün köprülerden en büyük açıklığı olan köprü olacaktır."

"Köprü yalnız sıkışık kara trafiğini hafifletmekle kalmayacak, aynı zamanda Boğaziçi'ndeki gittikçe kalabalıklaşan deniz trafiğinin de rahat bir nefes almasına yardım edecektir."

"Görünüşe göre gelişme bütün bu yüksek rakamları yarı yolda bırakacaktır: çünkü bütün yeni yapılan köprüler işletmeye açıldıktan sonra, bu yeni ulaşım bağlantıları otomobillere olan ihtiyacı büsbütün körüklemiş ve böylece bütün tahminleri altüst etmiştir."

Yarı-iletkenlerin Son Zaferi: Eskimeyen Lamba

LED ya da açık adıyla ışık yayan diyotlar (light emitting diode) elektronik aygıtların vaz geçilmez parçaları haline geldi. Önceleri daha çok uzaktan kumandalarda, elektronik aygıtların sayısal ekranlarında kullanılırken, günümüzde parlak ışık yayan LED'lerin geliştirilmesiyle aydınlatmada geleneksel ve floresan ampullerin yerine kullanılmaya başlandılar. Bu yazı LED'lerin gelecekte aydınlatmada kullanılabileceğinden yani günümüzde gerçekleşmekte olan teknoloji den söz ediyor.

Yazıdan derlediğimiz bazı bölümler şöyle:

"Transistör günümüzde radyo lambasının yerini almıştır ve aydınlatmada da kullanılmak üzeredir. İlk zamanlar olanakları ne kadar parlak görünse de yalnız telekomünikasyon aletlerinde ve hesap makinelerinde kullanılacağı sanılıyordu. Akşamları filamanlı bir ampul ya da neon tüpü yakar gibi transistör yakmak insanı şaşırtabilir. Fakat Amerikalı iki araştırmacı bu şekilde aydınlatmanın mümkün olabileceğini söylüyorlar."

"Bütün bu düğme gibi lambalar ışıklı transistörlerdir. İlk defa katı bir cisimde elektrik ışığa dönüşmektedir. Artık ısınan lambalar, kırılan cam, kopan filamanlar, zayıflayan floresans tarihe karışıyor. Ampul mumdan nasıl üstünse, kırılmaz ve emniyetli ışıklı yarı-iletken de neondan üstündür."

